

Bilag

Nogle af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 6:

Vil ministeren redegøre for, hvorvidt der er tale om en stramning i bestemmelsen om Ankestyrelsens og de sociale nævns beføjelser i forhold til efterprøvning af skøn i forhold til nugældende regler, jf. § 69, og om årsagerne til ændringen?

Svar:

Efter § 69 i forslaget til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område kan de sociale nævn og Ankestyrelsen kun, når der foreligger særlige omstændigheder, tilsidesætte det skøn, der indgår i en kommunal eller amtskommunal afgørelse.

Bestemmelsen er en videreførelse af den hidtidige bestemmelse i bistandslovens § 15, stk. 5. Den ændrede formulering er alene en sproglig modernisering.

Med placeringen i forslaget bliver bestemmelsen imidlertid generel for den sociale lovgivning.

Bistandslovens § 15, stk. 5, blev indført pr. 1. januar 1992. En tilsvarende bestemmelse fandtes i forretningsordenen for de tidligere amtsnævne.

Erfaringerne viser, at bestemmelsen har givet anledning til misforståelser og tvivl om rækkevidden både hos klageinstanser, kommunerne og borgerne.

I det følgende beskrives, hvad en skønsmæssig afgørelse er, hvordan domstolene og Ombudsmanden under alle omstændigheder efterprøver skønsmæssige afgørelser, og Ankestyrelsens efterprøvelse af kommunale, skønsmæssige afgørelser.

Skønsmæssige afgørelser

Begrebet skøn stilles i forhold til retsanvendelse.

Retsanvendelse bruges, når det f.eks. følger af loven, at en fast ydelse skal gives til en person, der har opnået en bestemt alder. Som eksempel kan nævnes folkepension til en person, der fylder 67 år. Der er i dette tilfælde ikke tvivl om retsfaktum og retsfølge.

Skøn anvendes, når bestemmelsen ikke angiver en bestemt retsfølge af retsfaktum, dvs. at der overlades forvaltningen et vist spillerum, inden for hvilket der kan vælges en løsning eller træffes en afgørelse.

En skønsmæssig bestemmelse er nødvendig, hvis man gerne vil have en bestemmelse, der samler op på de situationer, som man på forhånd ikke kan forestille sig vil opstå, men hvor man, når man så står i den, gerne vil hjælpe den enkelte og familien. En lov kan meget vanskeligt rumme samtlige personkredse og samtlige sociale situationer, en person eller en familie kan komme i.

Domstolenes og Ombudsmandens efterprøvelse

At en afgørelse er skønsmæssig, eller at en afgørelse træffes efter et frit skøn, betyder ikke, at afgørelsen er undtaget fra en efterprøvelse.

Såvel domstolene som Ombudsmanden efterprøver skønsmæssige afgørelser.

Efter grundlovens § 63 kan domstolene påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser, dvs. at der er domstolskontrol med forvaltningen, også når forvaltningen udøver et skøn.

Domstolene og Ombudsmanden har i deres praksis fastlagt, hvad der indgår i prøvelsen, når der foreligger et skøn. Udgangspunktet for efterprøvelsen er, om skønnet er lovligt.

Heri indgår navnlig, om sagens faktiske omstændigheder er rigtige, om der er inddraget ulovlige kriterier, om myndigheden har foretaget en konkret individuel afvejning af sagens omstændigheder, og om lighedsgrundsætningen er fulgt.

I praksis er der dog forskel på domstolenes og Ombudsmandens efterprøvelse, idet Ombudsmanden typisk ikke efterprøver den del af en afgørelse, der hviler på en fagkyndig vurdering, f.eks. en lægelig vurdering.

Ankestyrelsen

Bestemmelsen i § 69 i forslaget til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område går ud på at beskrive den efterprøvelse, som altid kan finde sted ved domstolene og